

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. søndag i åpenbaringstiden – 9. januar 2022

Prekentekest: Joh 1,29-34

Lesetekst I: Jes 53,6-9

Lesetekst II: Kol 1,15-20

Guds Sønn og Guds Lam

Det er forskjell på å kjenne *til* og å kjenne *igjen*; for ikke å si kjennes *ved*. Du har sikkert fått spørsmålet, du også: Kjenner du ham eller henne? Det er ikke alltid like lett å svare, for hva betyr det «å kjenne»? Svaret blir derfor ofte: Jeg vet hvem det er – eller jeg har møtt vedkommende – men jeg kan ikke si at jeg kjenner ham eller henne så godt.

Å kjenne til

To ganger i teksten vår kommer Johannes med et overraskende budskap om sin nære og jevnaldrende slektning: «Jeg kjente ham ikke!» Jeg er nokså sikker på at døperen kjente til håndverkeren fra Nasaret, selv om avstanden både til hjembyen Ein Kerem og dåpsstedet Betania var mer enn en dagsreise fra landsbyen i Galilea. Hans mor, Elisabet, hadde nok fortalt om møtet med Maria, og hvordan de begge på underfullt vis var blitt gravide.

Johannes og Jesus hadde en felles historie: De var av aronittisk slekt, og deres fødsler var varslet gjennom englebesøk. Den barnløse og ufruktbare Elisabet og hennes slektning som ikke hadde vært sammen med noen mann, fikk begge nåde til å bære frem hvert sitt barn med et tydelig oppdrag. Om Johannes heter det at «han skal få mange i Israel til å vende om til Herren, deres Gud» (Luk 1,16).

Johannes må ha kjent til Jesus. Slektsbånd betydde mye i det gamle Israel. Og deres felles unike inngang i denne verden var det nok umulig å holde hemmelig.

Å kjenne

Likevel sier altså vekkelsespredikanten Johannes at han ikke kjenner Jesus. Samtidig forstår vi at han gjenkjenner ham. Når blikkene møtes og nærheten etableres, oppstår en ny erkjennelse og en dypere relasjon. Johannes hadde dagen før fått spørsmålet om han kunne være Messias, men avviste det. Samtidig varsler han om en som skal komme, ja, som alt står midt iblant dem. Han skal ikke bare døpe med vann som et ytre tegn på omvendelse og renselse, men skape en indre forvandling gjennom en ny Åndens fødsel og dåp.

Når Johannes ser Jesus komme, kjenner han ham: Det er Jesus som er stor, ja, størst. Det er ham som skal bli åpenbart for Israel og som mange skal vende om til. Det er ham som er

Guds offerlam. Johannes får bekreftet et profetisk utsagn når han ser duen. Ånden kommer for å bli. Slik den tre-ene Gud samvirket ved skapelsen (jfr. leseteksten fra Kolosserbrevet), slik forenes den tre-ene Gud ved dåpsstedet når Guds store frelsesplan iverksettes. Det er den største som stiger ned til jordklodens laveste punkt for å bli tjeneren og offerlammet som bærer all verdens synd med seg på korsets tre.

Å kjennes ved

Johannes blir gjerne kalt botspredikant. Han pekte på folkets synder. Denne dagen viser oss imidlertid predikanten som peker på løsningen og forløseren. «Jeg har sett det!» sier han, og bruker dermed ett av Bibelens mest brukte verb. Han har ikke bare hørt om det som skulle skje, men han har selv sett det. Derfor blir hans Messias-fokuserte vitnesbyrd så tydelig, provoserende og proklamatorisk: «Han er Guds Sønn»

Faderen, Sønnen og Ånden er til stede på samme tid og samme sted når Jesus innvies til sin tjeneste. De gjenkjennes alle i Jesu egen person. Den planen som ble lagt fra evighet av, og som har hatt mange historiske foravtrykk, skal nå fullføres. Jesus er kjent, gjenkjent og vedkjent.

Guds Lam

Johannes tiltaler Jesus som Guds Lam. Deres mødre var begge fra den aronittiske slektsgren. Øverstepresten Aron skulle hver dag ofre to årsgamle lam ved inngangen til helligdommen som brennoffer og gaveoffer. Slik ble grunnen lagt for et møte mellom folket og Gud, der Gud ville tale til folket og fornye sin paktstrokap. Han er en Gud som lover å bo midt iblant sitt folk (2. Mos 29,38 ff).

Nå er tiden kommet for en ny paktsinngåelse, der Gud på nytt og fysisk vil tale og bo blant sitt folk (Joh 1,14), etter sitt ord og løfte. Slik knyttes linjen til julens budskap.

Men Johannes tenker nok lenger enn til sin egen slektshistorie og deres tradisjoner. Lammet er også et sonoffer. Dermed går tankene til den jødiske utfrielse fra slaveriet i Egypt der blodet fra slaktofferet sparte de jødiske guttebarnas liv. Jesus er kommet for å bringe soning og fri sitt folk fra syndens slaveri. Utenat blod blir utøst, finnes det ingen soning eller tilgivelse (Hebr 9,22). Slik knyttes linjen til påskens budskap.

Et tredje perspektiv kan profeten Johannes ha hentet fra sin kollega, slik det er uttrykt i en av de andre tekstene for dagen: *Han er lik et lam som føres bort for å slaktes* (Jes 53,7). Konsekvensen av Jesu stedfortredende død og oppstandelse konkluderer Jesaja slik: *Når hans liv er gitt som skyldoffer, skal han se etterkommere og leve lenge. Ved hans hånd skal det lykkes, det Herren vil Min rettferdige tjener skal gjøre de mange rettferdige* (Jes 53,10 f).

Det jødiske vitnesbyrd

Det er neppe tilfeldig at Jes 53 er blitt vendepunktet for mange jøder som er kommet til tro på Jesus Messias, og som i dag kjennes ved ham; det vil si be-kjenner hans navn. Evangelisten Jakob Damkani er en av dem. Da han leste dette kapitlet, stanset han ved vers 8: *Hvem i hans samtid tenkte på at han ble utryddet av de levendes land?* Kunne det være slik at dette handlet om den Jesus de kristne forkynte, og at det som skjedde med ham gikk «hus forbi» blant hans eget folk?

Jakob måtte lese kapittelet om igjen, og fikk sin mistanke bekreftet: *Hvem trodde budskapet vi fikk? Hvem ble Herrens arm åpenbart for? (53,1)* Jakob trakk følgende konklusjon ut fra disse spørsmålene: De andre. Folkeslagene. De kristne. Det kunne altså være slik at Israels Messias og redningsmann hadde kommet uten at hans eget folk hadde forstått, sett eller trodd.

Slik startet evangelisten Jakob sin trosreise. Nå er det vår oppgave som har kjent, gjenkjent og vedkjent oss Jesus å si med Johannes – og Jakob: «Jeg har sett det, og jeg har vitnet: Han er Guds Sønn!»

Rolf Gunnar Heitmann

Seniorrådgiver, Den Norske Israelmisjon

rolf@israelmisjonen.no